

Огляд даних судової статистики про стан здійснення правосуддя Західного апеляційного господарського суду за 2018 рік.

У рамках судової реформи, відповідно до Указу Президента України від 29.12.2017 року №454/2017 «Про ліквідацію апеляційних господарських судів та утворення апеляційних господарських судів в апеляційних округах» Львівський апеляційний господарський суд було ліквідовано та створено Західний апеляційний господарський суд, до юрисдикції якого входить Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Тернопільська та Чернівецька області. З 03 жовтня 2018 року Західний апеляційний суд розпочав свою роботу.

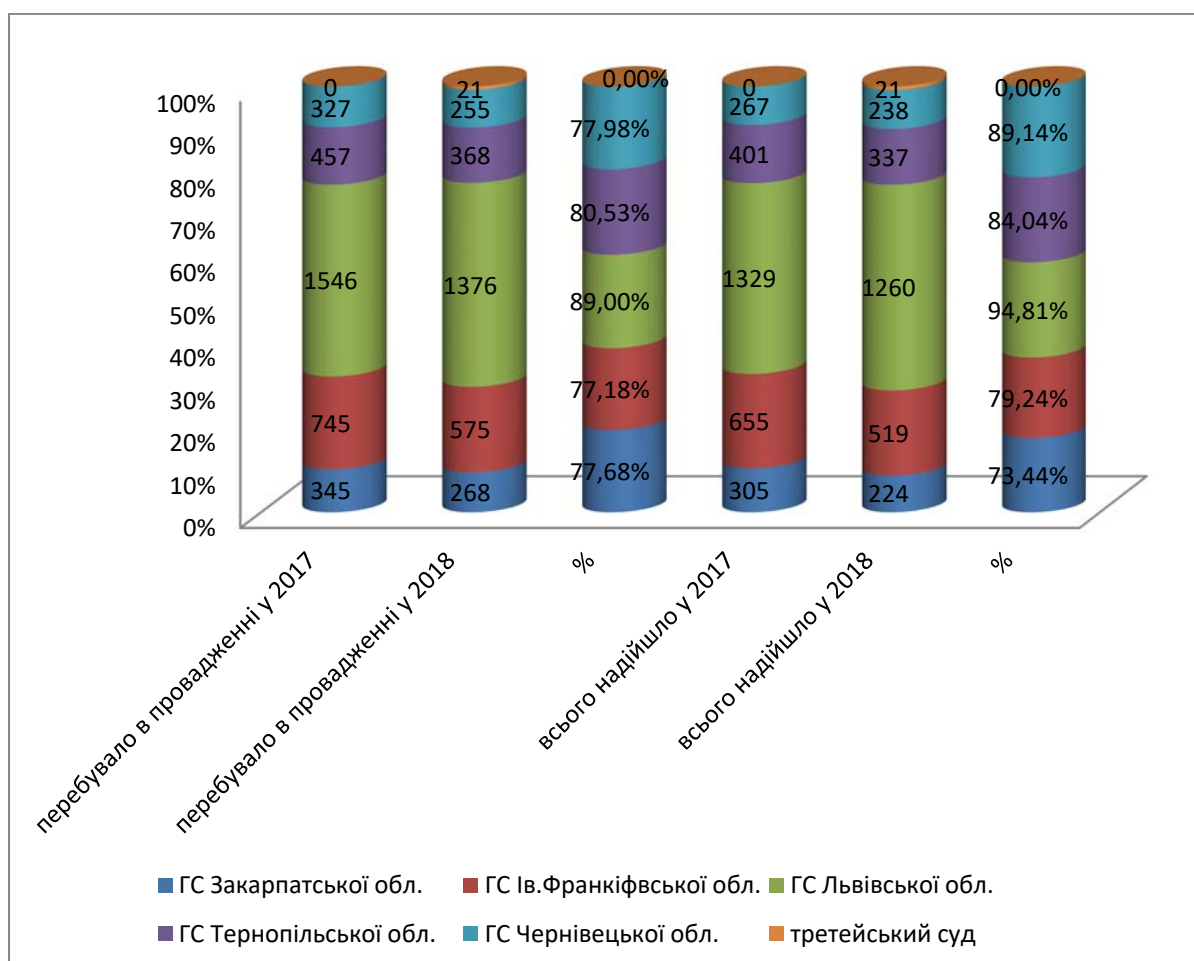
На виконання ч. III п.4 «Заходи документального забезпечення» Плану заходів з ліквідації апеляційних судів, затвердженого наказом Державної судової адміністрації України від 20.09.2018 №474, Західним апеляційним господарським судом було прийнято від Львівського апеляційного господарського суду 500 апеляційних скарг та 34 матеріали, по яких здійснено автоматизований розподіл з дотриманням вимог процесуального законодавства України та вимог Положення про автоматизовану систему документообігу суду.

З метою належного вивчення стану роботи апеляційного господарського суду Західного округу по здійсненню судочинства за 2018 рік, огляд судової статистики здійснено на підставі офіційних статистичних даних звіту Львівського апеляційного господарського суду та Західного апеляційного господарського суду за 2018 рік за формами № 2-АС «Статистичний звіт про результати перегляду судових рішень в апеляційному порядку», № 10 «Звіт про справляння, звільнення від сплати та повернення судового збору в місцевих та апеляційних судах», №2-агс «Звіт апеляційних господарських судів про розгляд судових справ», №2-г «Звіт судів апеляційної інстанції про розгляд апеляційних скарг у порядку господарського судочинства».

Впродовж 2018 року в апеляційному господарському суді нашого округу перебувало в провадженні 2867 апеляційних скарг (1779 апеляційних скарг - у Львівському апеляційному суді та 1075 апеляційних скарг - у Західному апеляційному господарському суді), що становить 83,3% від кількості апеляційних скарг, які перебували на розгляді у 2017 році (3426) у Львівському апеляційному господарському суді. Зокрема, у 2018 році надійшло на апеляційний розгляд 2586 апеляційних скарг, що на 377 апеляційних скарг менше, ніж у 2017 році (2963). Наведене свідчить про зменшення кількості апеляційних скарг, які надійшли на розгляд у 2018 році.

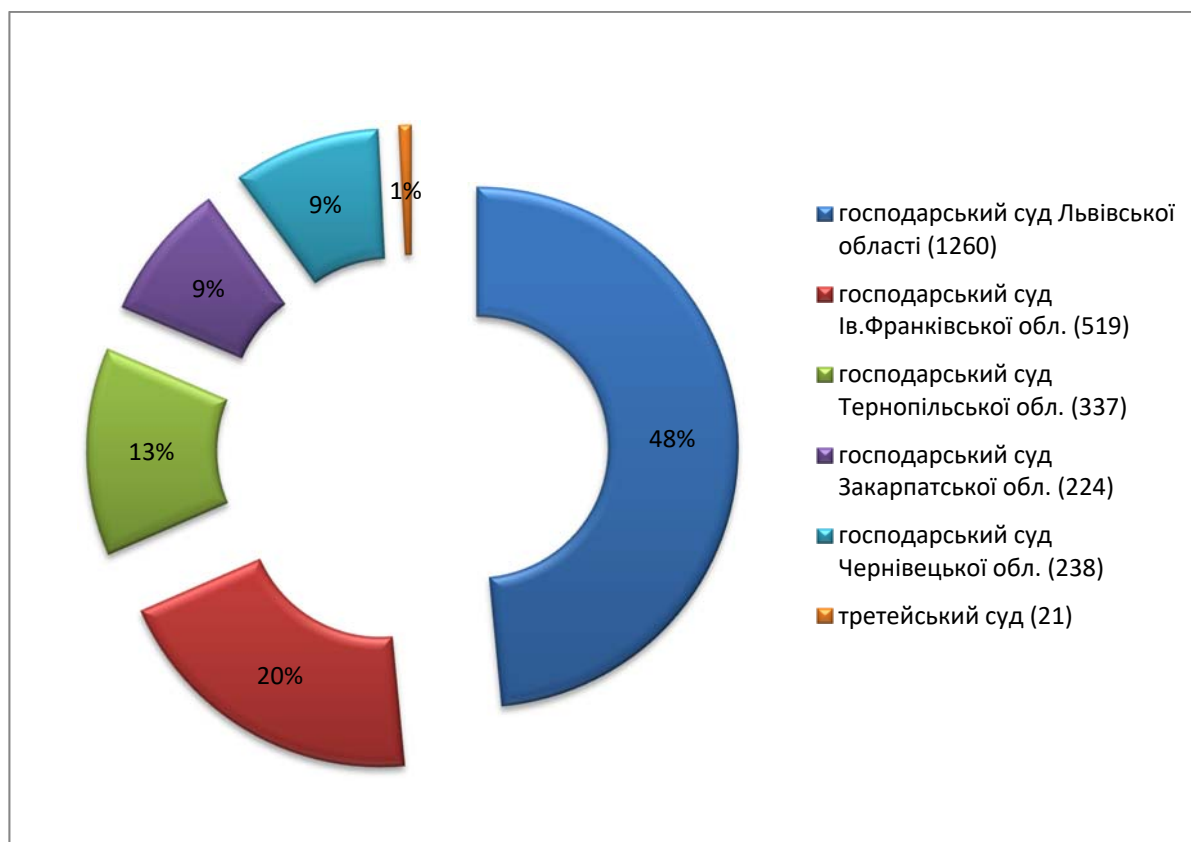
Слід зазначити, що у 2018 році на розгляд до апеляційного господарського суду, як одна із новел в господарському процесуальному кодексі, почали надходити заяви про скасування рішень третейського суду та про видачу наказу на примусове виконання рішення третейського суду. Так, на розгляд в Львівський апеляційний господарський суд надійшло 13 відповідних заяв, а на розгляд в Західний апеляційний господарський суд – 8 заяв.

**Діаграма диференціації апеляційних скарг,
що перебували на розгляді та надійшли у 2017 та 2018 роках
по кожному суду апеляційного округу**

Здійснюючи аналіз даних за звітний період вбачається, що кількість апеляційних скарг, які перебували в провадженні в апеляційному господарському суді у 2018 році зменшилась в порівнянні з 2017 роком. Зокрема, і зменшилось надходження апеляційних скарг. Так, з господарського суду Закарпатської області надходження апеляційних скарг зменшилось на 26,6%; з господарського суду Івано-Франківської області – на 20,7%, з господарського суду Тернопільської області – на 15,9%; з господарського суду Львівської області – на 5,2%; з господарського суду Чернівецької області – на 10,9%. Як і в попередні роки, найбільше апеляційних скарг надходить з господарського суду Львівської області

Діаграма диференціації надходжень апеляційних скарг у Львівський апеляційний господарський суд та у Західний апеляційний господарський суд по судах округу за 2018 рік

За 2018 рік у Львівському апеляційному господарському суді було прийнято 255 ухвал про повернення та про відмову у прийнятті апеляційних скарг, що становить 16,9 відсотків від кількості скарг, що надійшли на розгляд. У Західному апеляційному господарському суді у 2018 році було прийнято 123 ухвали про повернення та про відмову у прийнятті апеляційних скарг, що становить 11,4 відсотка від кількості апеляційних скарг, що надійшли на розгляд. Тобто, у 2018 році в апеляційному господарському суді округу було прийнято 378 зазначених ухвал, що становить 14,6 відсотка від кількості апеляційних скарг, що надійшли на розгляд. У 2017 році показник ухвал повернутих та відмовлених у прийнятті апеляційних скарг становив 25,7 відсотка (763). Причиною зменшення, майже удвічі, ухвал про повернення та відмову у прийнятті апеляційних скарг у 2018 році стало введення, нового для господарського процесу, інституту залишення позовної та апеляційної скарги, заяви без руху для усунення недоліків.

Щодо показників розглянутих по суті апеляційних скарг по судах округу, то вони в 2018 році також зменшились в порівнянні з 2017 роком. У таблиці наведені показники розглянутих по суті апеляційних скарг в Львівському апеляційному господарському суді та Західному апеляційному господарському суді за 2018 та 2017 роки по категоріях спорів.

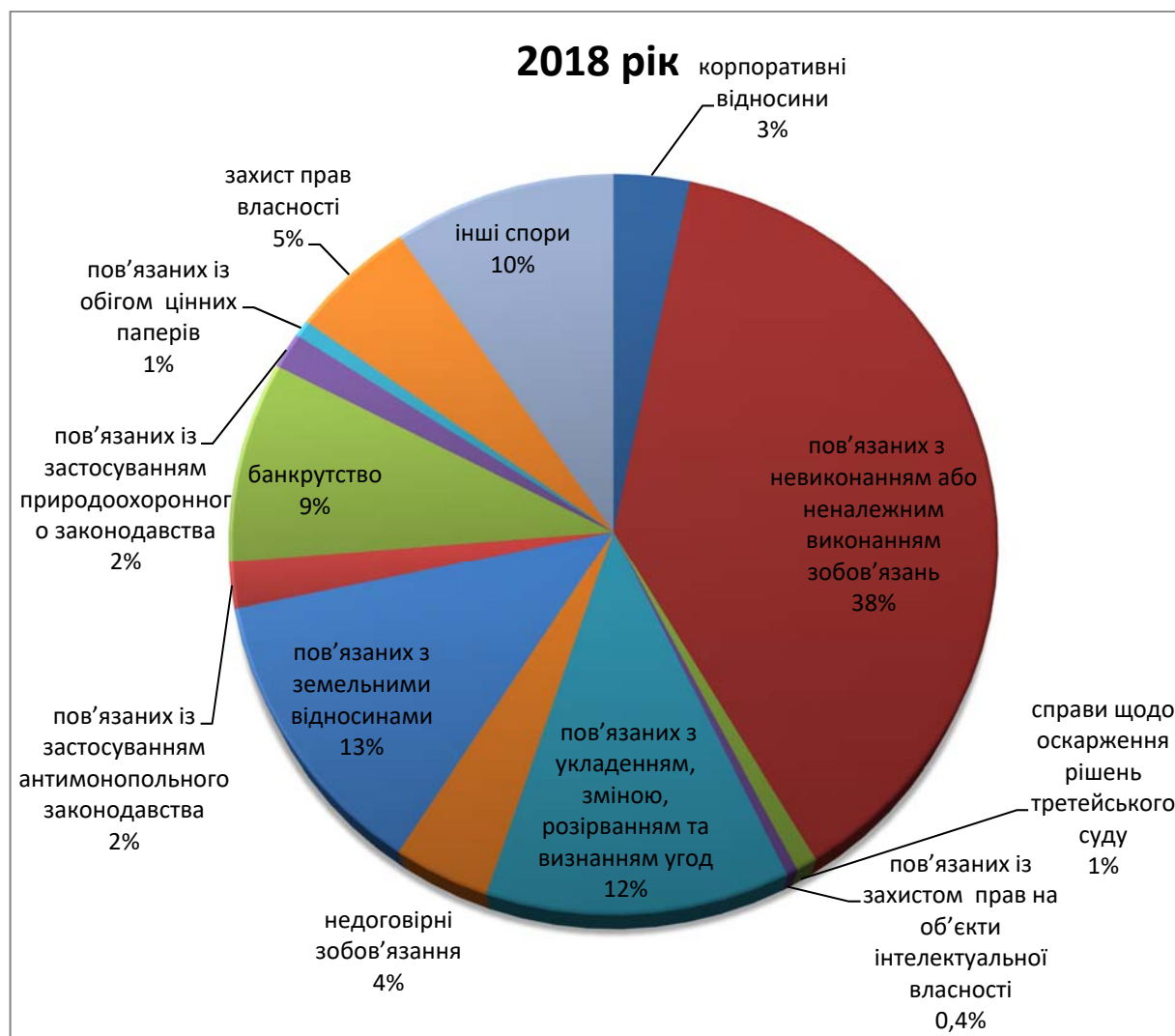
Категорії спорів	ГС	Закарпатськ ої обл..	Ів- Франківсько ї обл.	Львівської обл.	Тернопільсь кої обл.	Чернівецької обл.	ВСЬОГО
у спорах, пов'язаних з невиконанням або неналежним виконанням зобов'язань	2017 рік	76	166	453	144	79	918
	2018 рік	62	115	273	84	45	579
	ЛАГС	51	85	206	63	37	442
	ЗАГС	11	30	67	21	8	137
	%	-18,4	-30,7	-39,7	-41,7	-43,0	-36,9
у спорах, пов'язаних з укладенням, зміною, розірванням та визнанням угод	2017 рік	18	57	96	33	36	240
	2018 рік	16	38	97	21	17	189
	ЛАГС	9	16	45	11	7	88
	ЗАГС	7	22	52	10	10	101
	%	-11,1	-33,3	1,0	-36,4	-52,8	-21,3
недоговірні зобов'язання	2017 рік	9	19	57	13	12	110
	2018 рік	5	8	32	6	9	60
	ЛАГС	3	4	25	5	4	41
	ЗАГС	2	4	7	1	5	19
	%	-44,4	-57,9	-43,9	-53,8	-25,0	-45,5
у спорах про корпоративне управління та реалізацію корпоративних прав	2017 рік	20	11	54	12	4	101
	2018 рік	12	13	18	6	1	50
	ЛАГС	11	9	13	5	1	39
	ЗАГС	1	4	5	1		11
	%	-40,0	18,2	-66,7	-50,0	-75,0	-50,5
у спорах, пов'язаних з земельними відносинами	2017 рік	25	63	90	33	29	240
	2018 рік	22	50	80	13	25	190
	ЛАГС	16	36	56	8	20	136
	ЗАГС	6	14	24	5	5	54
	%	-12,0	-20,6	-11,1	-60,6	-13,8	-20,8
у спорах, пов'язаних із застосуванням антимонопольного законодавства	2017 рік	8	9	25	5	4	51
	2018 рік	2	2	21	2	4	31
	ЛАГС	2	2	14	2	3	23
	ЗАГС			7		1	8
	%	-75,0	-77,8	-16,0	-60,0	0,0	-39,2
банкрутство	2017 рік	28	63	89	25	24	229
	2018 рік	13	34	54	18	15	134
	ЛАГС	13	33	35	16	9	106
	ЗАГС		1	19	2	6	28
	%	-53,6	-46,0	-39,3	-28,0	-37,5	-41,5
у спорах, пов'язаних із застосуванням природоохоронного законодавства	2017 рік	2	25	14	1	4	46
	2018 рік	3	13	4	1	3	24
	ЛАГС	3	12	2		1	18
	ЗАГС		1	2	1	2	6
	%	50,0	-48,0	-71,4	0,0	-25,0	-47,8

у спорах, пов'язаних із захистом прав на об'єкти інтелектуальної власності	2017 рік	2	6	5	1		14
	2018 рік	1	3	2	0	1	7
	<i>ЛАГС</i>	1	2	2		1	6
	<i>ЗАГС</i>		1				1
	%	-50,0	-50,0	-60,0	-100,0		-50,0
у спорах, пов'язаних із обігом цінних паперів	2017 рік			2			2
	2018 рік	0	4	7	0	0	11
	<i>ЛАГС</i>		3	6			9
	<i>ЗАГС</i>		1	1			2
	%						450,0
захист прав власності	2017 рік	14	19	44	18	7	102
	2018 рік	8	15	49	6	5	83
	<i>ЛАГС</i>	6	9	22	5	3	45
	<i>ЗАГС</i>	2	6	27	1	2	38
	%	-42,9	-21,1	11,4	-66,7	-28,6	-18,6
інші спори	2017 рік	15	44	80	38	11	188
	2018 рік	13	23	78	23	10	147
	<i>ЛАГС</i>	10	19	63	20	8	120
	<i>ЗАГС</i>	3	4	15	3	2	27
	%	-13,3	-47,7	-2,5	-39,5	-9,1	-21,8
справи про оскарження рішень третейського суду	2017 рік						0
	2018 рік						13
	<i>ЛАГС</i>						8
	<i>ЗАГС</i>						5
	%						
ВСЬОГО	2017 рік	217	482	1009	323	210	2241
	2018 рік	157	318	715	180	135	1518
	<i>ЛАГС</i>	125	230	489	135	94	1081
	<i>ЗАГС</i>	32	88	226	45	41	437
	%	-27,6	-34,0	-29,1	-44,3	-35,7	-32,3
<i>Господарські суди</i>		Закарпатської обл.	Ів-Франківської обл.	Львівської обл.	Тернопільської обл.	Чернівецької обл.	ВСЬОГО

Отже, як видно з таблиці, розгляд апеляційних скарг зменшився по всіх категоріях на 32,3 відсотки, лише у справах, пов'язаних з обігом цінних паперів

спостерігається приріст розглянутих справ. Найбільше переглянутих апеляційних скарг стосуються спорів, які впливають з договірних зобов'язань.

Питома вага переглянутих судових рішень в апеляційному порядку за основними категоріями наведена на діаграмі:

Показники надходження справ і матеріалів, середньомісячного навантаження на одного суддю, кількості справ та матеріалів, розглянутих судом, якість розгляду судових справ та строки їх вирішення є головними аспектами вказаного огляду даних.

Середньомісячне навантаження судді розраховується на всю штатну чисельність суддів, а за умови наявності вакансій, фактичне навантаження є більшим. Так, у 2017 році в Львівському апеляційному господарському суді штатна чисельність суддів становила 25 судів, а працювало 22 судді, що становить 88% від штатної чисельності. Тобто, середньомісячне навантаження суддів у 2017 році становило 12,5 апеляційних скарг, а фактичне навантаження становило – 14,2 апеляційних скарг.

У 2018 році середньомісячне навантаження у Львівському апеляційному господарському суді становило 8,9 апеляційних скарг на одного суддю, а фактичне навантаження було 10,1 апеляційних скарг, так як штатна чисельність становила 25 суддів, а фактична – 22. Зокрема, у Західному апеляційному господарському суді штатна чисельність суддів становить 28 суддів, хоча працюючих суддів є всього 15. У зв'язку з тим, фактичне навантаження на суддів Західного апеляційного господарського суду у звітному періоді становить 23,9 апеляційних скарг. Однак, якщо брати розрахунок по штатній чисельності, то середньомісячне навантаження буде становити 12,7 апеляційних скарг.

При цьому слід зауважити, що формування даних показників здійснюється виключно на основі апеляційних скарг, без урахування заяв, клопотань та скарг (так звані КДМ), хоча на навантаження суддів безпосередньо впливає розгляд останніми скарг, заяв та клопотань, які не відображено в показниках ні у звіті ф.2-агс, ні у звіті ф.2-г.

Зокрема, слід звернути увагу, що у господарському судочинстві до КДМ віднесено заяви: про вжиття запобіжних заходів; - заміна, залучення нових учасників судового процесу, правонаступництво; - зупинення провадження у справі; - прийняття додаткового рішення, ухвали; - роз'яснення і виправлення рішення, ухвали; - відновлення чи продовження процесуального строку;- розстрочення, відстрочення, повернення судового збору та звільнення від його сплати; - призначення експертизи, клопотання експертів; - заміну способу та порядок виконання рішення, інші типи заяв.

Варто наголосити, що за новим процесуальним законодавством постановлення ухвал, які підлягають оскарженню за результатами вирішення заяв, клопотань, скарг у судових засіданнях має відбуватися виключно в нарадчій кімнаті.

Тобто, до збільшення витрат часу на розгляд окремої справи призводить і процесуальна норма щодо ухвалення процесуальних рішень у формі окремого документа виключно в нарадчій кімнаті, зокрема навіть проміжних рішень (за наслідками розгляду окремих заяв, клопотань).

До того ж розгляд цілого ряду заяв із вказаного переліку (відстрочення або розстрочення виконання судового рішення, зміна способу та порядку виконання судового рішення, роз'яснення та виправлення рішення, тощо) здійснюється із обов'язковим викликом учасників судового процесу та призначенням судового засідання, яке проводиться в повноцінному форматі.

При цьому підготовка, розгляд та вирішення такого типу заяв, клопотань вимагає відповідних часових та інтелектуальних затрат, а прийняті за результатами розгляду таких заяв, клопотань судові рішення переважно підлягають оскарженню.

Водночас, узагальнюючи всі статистичні показники, впливає, що у Львівському апеляційному господарському суді у 2017 році навантаження суддів відповідно до штатної чисельності (з урахуванням 2865 скарг, клопотань та заяв, які перебували на розгляді) становило 22,2 апеляційних скарг і матеріалів,

(а не 12,5) а фактичне навантаження становило – 25,3 апеляційних скарг і матеріалів (а не 14,2 як враховано у звітах за ф.2-г та ф.2-агс.).

У 2018 році середньомісячне навантаження у Львівському апеляційному господарському суді відповідно до штатної чисельності (з урахуванням 957 скарг, клопотань та заяв) становило 13,7 апеляційних скарг і матеріалів на одного суддю (а не 8,9), а фактичне навантаження становило 15,5 (а не 10,1) апеляційних скарг та матеріалів. Зокрема, у Західному апеляційному господарському суді фактичне навантаження на суддів у звітному періоді з урахуванням 415 зазначених скарг, клопотань та заяв становить 33,1 (а не 23,9) апеляційних скарг та матеріалів, а з розрахунком по штатній чисельності – 17,7 (а не 12,7) апеляційних скарг та матеріалів.

Строки провадження є частиною низки показників, які за рекомендаціями експертів комісії з ефективності правосуддя Ради Європи (СЕРЕЈ), необхідно визначати як параметри продуктивності роботи суду. Упродовж 2017 року Львівським апеляційним господарським судом закінчено апеляційне провадження по 3004 апеляційних скарг (що становить 87,7 відсотків від загальної кількості апеляційних скарг, що знаходилися на розгляді в суді в зазначеному періоді). У 2018 році Львівським апеляційним господарським судом закінчено апеляційне провадження по 1380 апеляційних скарг, що становить – 77,6 % загальної кількості апеляційних скарг, що знаходилися на розгляді. У Західному апеляційному суді у 2018 році закінчено апеляційне провадження по 560 апеляційних скаргах, що становить 52,1 відсоток від кількості скарг, які перебували в провадженні. На низький відсоток розглянутих справ вплинув кадровий дефіцит суддів, який утворився у Західному апеляційному господарському суді.

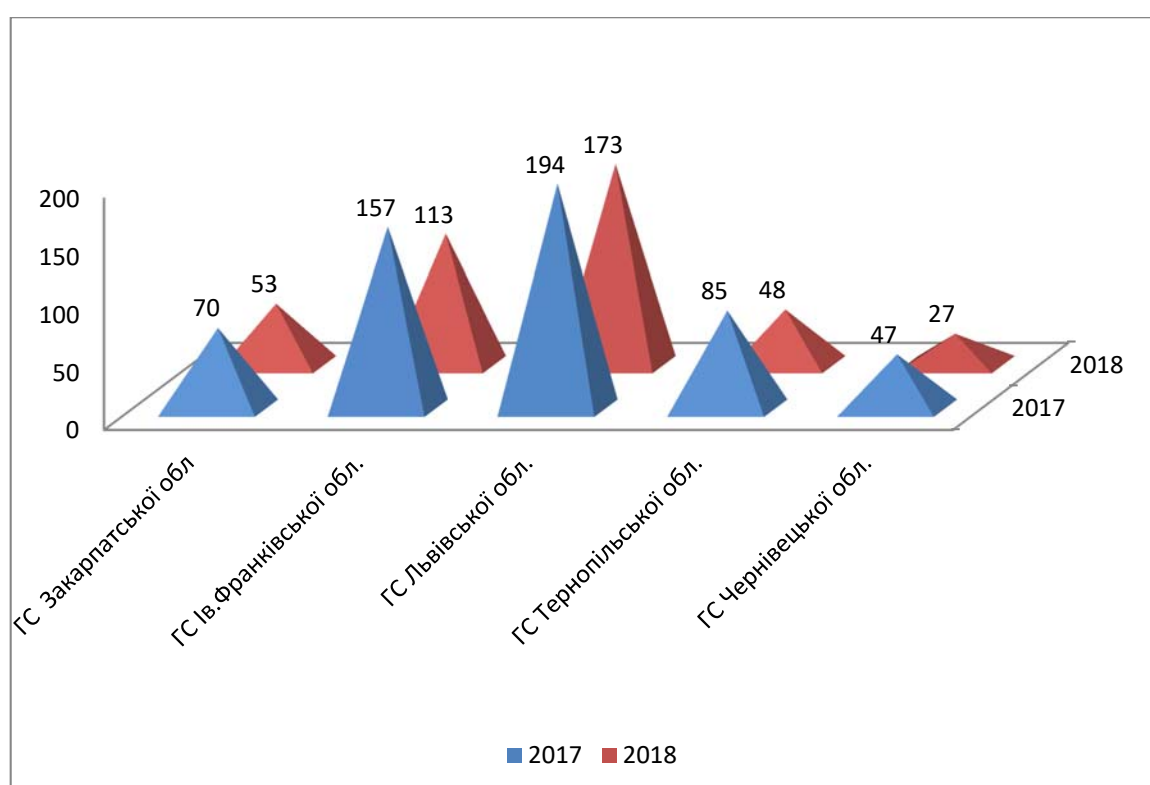
Відсоток справ та матеріалів, загальний термін проходження яких триває понад один рік у 2017 році в Львівському апеляційному господарському суді становив 5%. У 2018 році в Львівському апеляційному господарському суді відсоток справ та матеріалів, загальний термін проходження яких триває понад один рік, становив вже 3%, а в Західному апеляційному господарському суді всі справи були розглянуті до 3-х місяців включно.

Львівським апеляційним господарським судом у 2017 році змінено та скасовано 554 процесуальних документа, що від загальної кількості розглянутих скарг по суті становить 23,8%. У 2018 апеляційним господарським судом загалом скасовано 414 процесуальних документа, що від загальної кількості розглянутих по суті апеляційних скарг становить 27,2% (в тому числі, Львівським апеляційним господарським судом скасовано 303 процесуальних документа, що становить 26,9% від загальної кількості розглянутих апеляційних скарг, а Західним апеляційним господарським судом скасовано відповідно 111 процесуальних документа, що становить 25,4% від кількості розглянутих апеляційних скарг)

Кількість апеляційних скарг у Львівському апеляційному господарському суді, що залишились нерозглянутими на кінець звітного періоду у 2017 році було 369, що становить 10,8% від кількості апеляційних скарг, що перебували на

розгляді у звітному періоді, а у 2018 році в Західному апеляційному господарському суді залишок нерозглянутих скарг становить 515, тобто, на 146 апеляційних скарг більше в порівнянні з 2017 роком, і становить 17,9% від кількості апеляційних скарг, які перебували на розгляді у 2018 році в Львівському апеляційному господарському суді та в Західному господарському апеляційному суді. Ця ситуація пов'язана із неукомплектованістю суддівського корпусу у Західному апеляційному господарському суді.

Діаграма кількості скасованих судових рішень місцевих господарських судів, які входять до Західного апеляційного господарського округу за 2017 та 2018 роки

Зокрема,

– господарському суду Львівської області змінено і скасовано у 2017 році 23,5% від кількості всього переглянутих апеляційних скарг по суті, а у 2018 році даний показник скасованих і змінених становить 18,6%;

– господарському суду Тернопільської області змінено і скасовано 25,7% у 2017 році та 25,8% - у 2018 році від кількості всього переглянутих апеляційних скарг по суті;

– господарському суду Івано-Франківської області змінено і скасовано 34,2% у 2017 та 30,1 % - у 2018 році від кількості всього переглянутих апеляційних скарг по суті;

– господарському суду Чернівецької області змінено і скасовано – 19,1% у 2017 та 21,7% - у 2018 році від кількості всього переглянутих апеляційних скарг по суті;

– господарському суду Закарпатської області змінено і скасовано – 32,5% у 2017 та 31,4% - у 2018 році від кількості всього переглянутих апеляційних скарг по суті.

У Західному апеляційному господарському окрузі у 2018 році за перегляд рішень в апеляційному порядку до державного бюджету фактично сплачено 11 001 848 грн. судового збору (10 931 040 грн. - в Львівському апеляційному господарському суді та 70 808 грн.– у Західному апеляційному господарському суді). За 2017 рік у Львівському апеляційному господарському суді фактично було сплачено 18 872 202 грн. судового збору.

Однак, із матеріалів аналізу вбачається, що незважаючи на значне навантаження на суддів та неуккомплектованістю штату суддів, Західний апеляційний господарський суд забезпечував належний рівень здійснення судочинства, приділяючи увагу якості здійснення правосуддя, дотримання процесуальних строків розгляду та вживав необхідних заходів для забезпечення прав та інтересів фізичних і юридичних осіб.